

EXPOZIȚIA „130 DE ANI DE LA REVOLUȚIA BURGHEZO-DEMOCRATICĂ DIN ȚĂRILE ROMÂNE

Cleopatra Ionescu

Poporul român aniversează 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent condus de Burebista. Acest jubileu ne-a oferit prilejul organizării unor acțiuni în care am ilustrat lupta milenară pentru libertatea socială, unitate națională și independență a poporului român, subliniind energia „maselor largi populare, care au constituit forța motrice a luptelor revoluționare pentru lichidarea orînduirii feudale și trecerii la o orînduire socială superioară burghezo-democratică”.¹

În cadrul ediției a II-a a Festivalului național „Cîntarea României” și a „Mesajelor dîmbovițene în timp”, în ziua de 5 mai 1978 la Casa de cultură a sindicatelor din municipiul Tîrgoviște s-a vernisat expoziția „130 de ani de la revoluția burghezo-democratică” din țările române, în prezența unui numeros public.

La întocmirea tematicii și selectarea exponatelor am avut în vedere accesibilitatea tuturor categoriilor de vizitatori. Exponatele existente sînt în proporție de 70—75% originale din colecțiile muzeului și 20—25% material complementar.

Primul panou al expoziției reliefează revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, care după cum se subliniază în Programul partidului „marchează începutul istoriei moderne a României, un moment de cotitură în lupta pentru libertate și dreptate socială, pentru scuturarea jugului dominației străine și afirmarea drepturilor naționale ale poporului român”.

Exponatele ilustrează pe Tudor Vladimirescu, trecerea Oltului de către panduri, proclamațiile din 20 și 23 martie, ecoul revoluției în Transilvania și peste hotare.

Viața politică din secolul al XIX-lea este ilustrată prin litografii: Adunarea generală de la București din 10—20 mai 1831, instrucțiuni de modul cum se făceau alegerile, tabele cu numele deputaților, aleși de obșteasca adunare. Am arătat că dreptul de a fi alegători îl aveau numai persoanele în vîrstă de 25 de ani, cu o avere în valoare de 2000 lei, iar cei care urmau să fie aleși trebuiau să fie localnici în vîrstă de 30 de ani și cu un venit de 8000 lei. Dintre deputați se alegeau membrii pentru „Sfatul orășenesc” al cărui președinte era confirmat de domnitor.

Structura economică a județului Dîmbovița, în ajunul revoluției, este ilustrată prin situația numerică a stabilimentelor industriale: manufacturi de sticlă, găitanuri, lumînări, zalhanale, mori, poverni și altele, în care se foloseau mîna de lucru salariată și o tehnică mai avansată. Sînt

documente care atestă preocupări pentru săpăturile necesare la extracția păcurii pe moșiile Ocnitei, Glodeni și Colibași, închirirea de către Tudora-che Ciuplea a hanului cel mare din satul Lungulețu pentru a se lucra sirop de griu necesar la fabricarea zahărului.

Schimburile comerciale sînt redată cu documente care atestă exportul de cereale în Transilvania prin vama Pietroșița, comercializarea seului și cervișului produs în cele 15 zahanale din județ, în localitățile din județele Argeș, Buzău și orașul București, și monede care au circulat în țară și pe raza județului.

Viața socială am ilustrat-o printr-un text de prezentare din Programul partidului : „întreaga istorie a poporului român se înfățișează ca istoria unor neconținute lupte de clasă, a bătăliilor purtate de masele populare, pentru libertate și dreptate socială, pentru apărarea ființei naționale și neatirname, pentru progres și civilizație“, urmat de figuri de țărani valachi, dorobanți, și de o serie de documente xerografiate în care sînt redată nemulțumirile clăcașilor împotriva abuzurilor săvîrșite de arendașii de pe moșiile Bărbulețu, Gura Viforitei, Valea Lungă, Podu Rizei, Ocnita, ș.a.. Fuga meseriașilor de la construcția podului de pe riul Ialomîța din Tirgoviște fuga lui Ioan sacagiu din serviciul magistratului și nesupuneri la plata dărilor.

Dintre elementele componente ale culturii naționale : presă, literatură, știință, care au concurat la formarea conștiinței naționale un rol deosebit de activ a revenit învățămîntului. Regulamentul organic pus în aplicare în Țara Românească în anul 1831 și în Moldova în anul 1832 prevedea ca în școli limba de predare să fie româna, iar întreg învățămîntul să fie public, aflat sub controlul statului. Învățămîntul este ilustrat prin documente originale, xerografii, fotocopii, în care am redat înființarea „Școlii naționale“ în orașul Tirgoviște (1833), funcționarea unui „curs normal“ (1838) și generalizarea învățămîntului sătesc (1838), manuale școlare : „Elemente de geometrie“, „Bucoavnă pentru învățătura pruncilor“, „Gramatica românească“ și „Reguli pentru gramatica poeziei“.

Mișcările revoluționare premergătoare anului 1848 sînt ilustrate prin denumirea societăților înființate și scopul acestora : „Societatea literară de la Golești 1827“, înființată din inițiativa lui Dinicu Golescu, Ion Heliade Rădulescu și Stanciu Căpățineanu, cu un larg program iluminist de promovare a culturii românești, „Societatea secretă română Constituția“, care a activat la Lugoj între anii 1830—1834, aceasta militînd împotriva stăpînirii feudale și pentru obținerea independenței, societatea „Filarmonica“, care s-a înființat la București din inițiativa lui Ion Cîmpineanu, Costache Aristia, Ion Heliade Rădulescu, militînd pentru cultivarea literaturii gramaticale în limba română, „Societatea secretă româno-polonă“ (1834) la activitatea căreia au participat români din Transilvania, Banat, Țara Românească, militînd pentru crearea unei republici unitare române. Sub influența Socialismului utopic francez Theodor Diamant, figură reprezentativă a socialismului utopic pe plan european, a pus bazele primului falanster din patria noastră la Săcuieni-Prahova (1835) cunoscut și sub numele de „Societatea agronomică și manufacturieră“, „Societatea

secretă (1840) sub conducerea lui Mitică Filipescu, „Societatea secretă Frăția“ (1843) și altele.

Pregătirea ideologică a revoluției este ilustrată prin presa vremii: „Gazeta de Transilvania“, „Curierul românesc“, „Foaie pentru inimă, minte și literatură“, „Magazin istoric pentru Dacia“, ș.a. instrumente de răspândire a ideilor revoluționare și mijloc de stringere a legăturilor dintre românii din cele trei provincii.

Revoluția din Moldova este ilustrată printr-un citat din tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU: „Îmbinarea luptei pentru răsturnarea vechii orânduirii feudale cu lupta împotriva asupririi străine a imprimat mișcării revoluționare românești din anul 1848 un caracter deosebit în ansamblul mișcărilor revoluționare ale timpului, a făcut ca această luptă să antreneze cele mai largi mase populare, meseriași, meșteșugari și țirgoveți, țărănimea și intelectualitatea animați de ideile progresiste ale epocii să joace un rol hotărâtor în destinele poporului român, în evoluția ulterioară a societății românești“. În fotocopii și documente originale am ilustrat principali animatori ai revoluției: Alexandru I. Cuza, Vasile Alexandri, Costache Negri, Mihail Kogălniceanu, urmați de documentele programatice „Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei“ apărut în 12 mai 1848 la Brașov și „Dorințele partidei naționale în Moldova“ apărut în august 1848 la Cernăuți.

Revoluția din Transilvania este ilustrată prin fotocopii: „Adunarea națională ținută pe cîmpia libertății de la Blaj“, conducătorii revoluției: Avram Iancu, Timotei Cipariu, Gheorghe Barițiu, Eftimie Murgu, Simion Bărnuțiu, Ion Pipoș și Petre Pipoș, tineri revoluționari, care s-au pronunțat pentru unirea forțelor revoluționare din Transilvania și Țara Românească și continuarea revoluției. Printr-un text de prezentare din Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la adunarea populară de pe Cîmpia Libertății de la Blaj, consacrată aniversării revoluției de la 1848, se arată că: „Trecînd în revistă desfășurarea revoluției de la 1848 în Ardeal, trebuie să menționăm că o altă manifestare de amploare care oglindește participarea naționalităților conlocuitoare, alături de poporul român la bătălia pentru libertate și dreptate socială, pentru scuturarea jugului habsburgic, a fost adunarea populară a secuilor de la Lutița“, urmat de apelul lui Eftimie Murgu intitulat „Fraților concetățeni români“, prin care îndemna populația la luptă pentru unitate națională, și acordul încheiat la Seghedin. Maria, soția lui Ion Heliade Rădulescu, aflîndu-se în județul Brașov, împreună cu copiii, coresponda cu Gheorghe Barițiu, preocupîndu-se de mersul revoluției. Vorbînd despre români, arăta că „ia văzut bravi, înțelepți și creștini“.

Revoluția din Țara Românească este ilustrată prin editarea unui tiraj de peste 2.000 exemplare din Proclamație, formarea guvernului provizoriu și un extras din Proclamația de la Islaz: „Străbunii străbunilor noștri ne-au lăsat o patrie niciodată îngenunchată în fața vrășmașilor apărînd-o cu prețul vieții lor. Noi trebuie să lăsăm copiilor noștri o moștenire măreață“, urmat de abdicarea domnitorului Gheorghe Bibescu, constituirea guvernului provizoriu de la București și figuri de conducători: generalul Gheorghe Magheru, Alexandru G. Golescu și Alexandrina Magheru, acuzată pentru că făcea cocarde revoluționarilor.

Ca figuri de pașoptiști dimbovițeni enumerăm pe Ion Heliade Rădulescu, din Tirgoviște, și Ion Ghica din satul Chergani, cunoscuți și pe plan național ca principali animatori ai revoluției din Țara Românească. Încă de la constituire Guvernul provizoriu a emis decrete, prin care se nominalizează rangurile civile, cenzura, se constituie gvarda națională, se interzicea bătaia, decrete care s-au popularizat atît în orașul Tirgoviște, cît și pe raza județului. Am ilustrat părăsirea muncilor agricole la data de 15 iunie, de către țărani din județul Dimbovița și obligația poliției să popularizeze legile „să-i facă să înțeleagă bine... buna facere a acestei constituții”. Dintre participanții la revoluție, din localitățile județului Dimbovița am menționat pe Ioan Gheorghescu, din orașul Tirgoviște, Eftimie Beștelea din Cornești. Ganca Dumitru Cernea din Găești, ș.a.

Activitatea comisarilor de propagandă : Alexandru Gărdescu, Alexandru Foteșcu, N. Chirculescu, St. Iărăculescu, Gheorghe Vlădescu, Vuticescu și a tinerilor intelectuali transilvăneni veniți în timpul revoluției este redată prin xerografii și documente.

În noaptea de 26—29 iulie, la vestea că oștirile curților suzerane și protectoare se aflau spre graniță s-a născut o căimăcănie (banu Theodor Văcărescu și Emanuel Băleanu). O parte din membrii Guvernului provizoriu au plecat spre Tirgoviște și o parte spre Rucăr. Eliade a fost primit la Pictroșița de Șerb Popescu. Reîntors la subocîrmuirea plaiului Ialomița, cu sediul la Șerbănești (Pucioasa) a fost ținut sub stare de arest.

În continuare este ilustrată constituirea locoteneției domnești la 28 iulie — 9 august sub presiunea lui Suliman Pașa, și lupta din Dealul Spirii.

Aspecte din expoziție

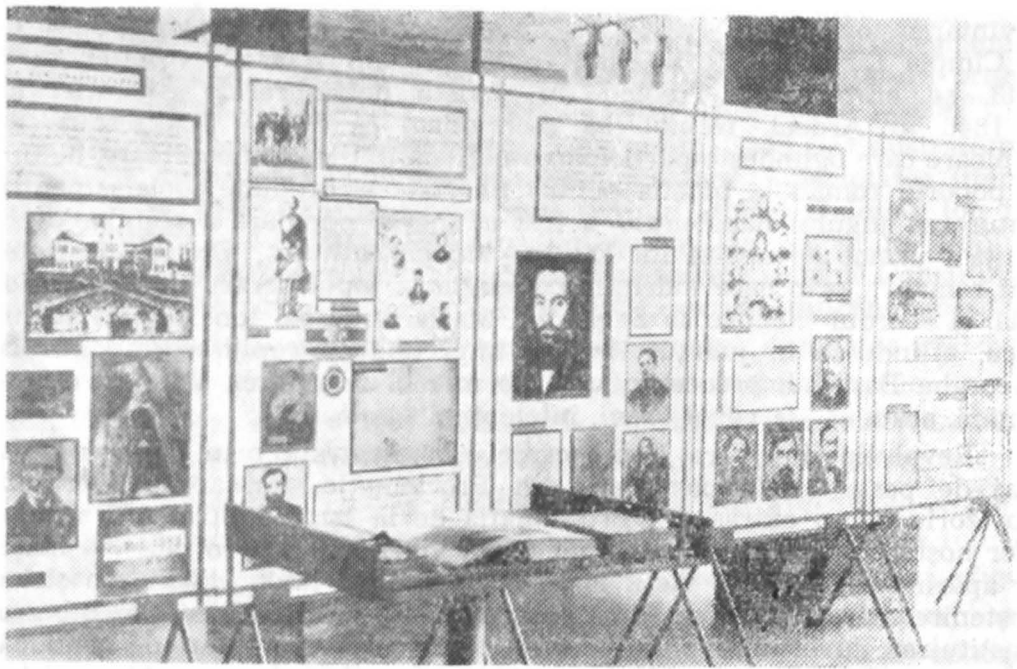

Fig. 1

Realizările revoluției sînt ilustrate cu o serie de manifeste pentru elaborarea proiectului de lege referitor la proprietate (6 august 1848), eliberarea robilor țigani (12 iulie 1848), proiectul de reformă agrară și recunoașterea comitetului națiunii române prin decret prezidențial (16 octombrie 1848).

Din porunca departamentului dreptății, pe raza județului au fost urmăriți conducători ai revoluției din Ungaria și Transilvania : Paul Vasvary, Lucaci Alexandru, Louis Kossuth, Alexandre Petofi, Casimir Bathyani ilustrați în expoziție prin documente, foi de urmărire.

Ultimul panou este ilustrat cu litografiile și fotografiile de epocă : deschiderea Divanului ad-hoc, participarea deputatului Ion Florescu din partea județului Dimbovița, unirea Moldovei cu Țara Românească, fruntași politici : frații Ștefan, Nicolae, Radu și Alexandru Golescu, militanți ai luptei pentru unirea principatelor. Războiul de independență este marcat prin cucerirea redutei Grivița și asalturile românilor la Plevna.

Vernisarea expoziției a fost precedată de susținerea unor simpozioane și dezbateri cu tema : „Propagarea ideilor revoluției în județul Dimbovița, realizare a Guvernului provizoriu din Țara Românească“ în întreprinderi, cămine de nefamiliști, școli, Casa sindicatelor din municipiul Tîrgoviște și casele de cultură Titu, Găești și Pucioasa.

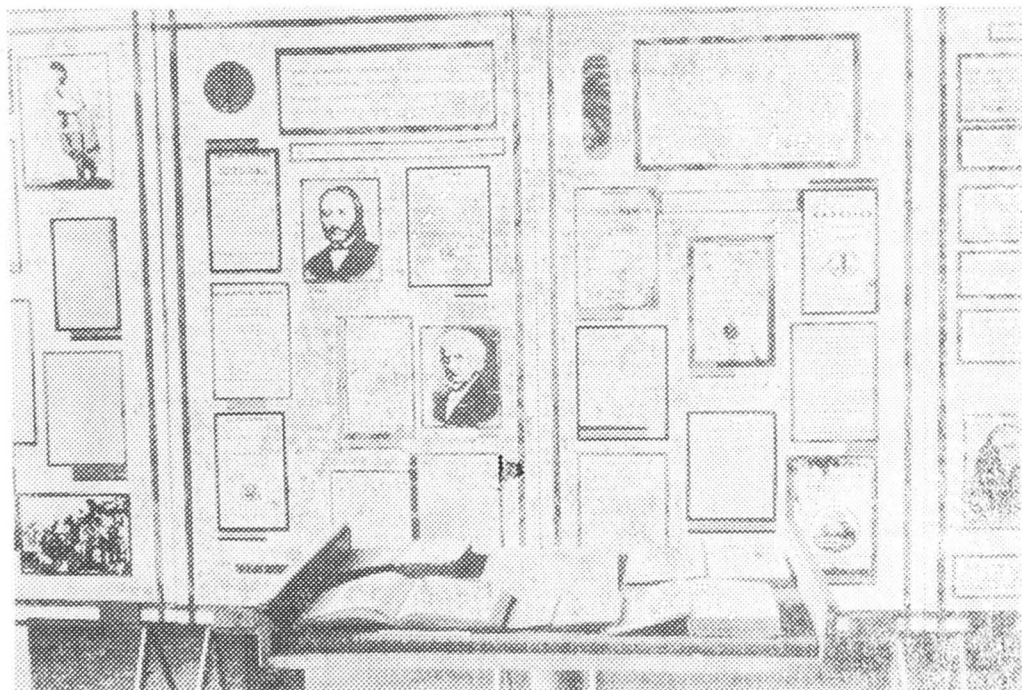

Fig. 2

